

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

**Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία
Β΄ Λυκείου - Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών
Σπουδών**

Θεματική ενότητα:

Λυσίας, «Υπέρ Μαντιθέου» 1-3

Τίτλος:

**«ἤκομεν γὰρ ἐκκλησιάσοντες, παρὰ τοὺς λόγους τῶν
ἐχθρῶν»**

Συγγραφή: ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

Εφαρμογή: ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

ήκομεν γάρ ἐκκλησιάσοντες

Εφαρμογή σεναρίου

Βασίλης Συμεωνίδης

Δημιουργία σεναρίου

Βασίλης Συμεωνίδης

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Τάξη

Β΄ Λυκείου Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών

Χρονολογία

21 – 28 Απριλίου 2015

Σχολική μονάδα

3^ο Γενικό Λύκειο Δράμας

Διδακτική / θεματική ενότητα

Ισοκράτης, «Περί Ειρήνης», Προοίμιο 1-2

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής Ζώνης

Ιστορία

Νεοελληνική Γλώσσα

III. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Ερευνητικές εργασίες - Project

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Χρονική διάρκεια

5 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: ιστοσελίδα σεναρίου, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να καθοδηγεί την εφαρμογή του σεναρίου έχοντας υπόψη την κοινωνικά τοποθετημένη διδασκαλία, τα διδάγματα από τη *θεωρία των πολυγραμματισμών* για τον πολυτροπικό χαρακτήρα παραγωγής του νοήματος (Kalantzis & Cope, 1999: 681). Απαιτείται κριτική στάση σχετικά με την διδακτική των αρχαίων ελληνικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Βαρμάζης, 2003: 57-60, 74-78, Τσάφος, 2004: 228) και εξοικείωση με τα ψηφιακά περιβάλλοντα και τα λειτουργικά προγράμματα. Επίσης, θα πρέπει να έχει υπόψη του τα Προγράμματα Σπουδών του μαθήματος και τον τρόπο εξέτασής του.

Οι μαθητές θα πρέπει να συναισθανθούν ότι οι δραστηριότητες του σεναρίου απαιτούν την αξιοποίηση και των ψυχαγωγικών πρακτικών που υιοθετούν στα ψηφιακά περιβάλλοντα. Ειδικότερα, θα βοηθήσει πολύ, αν οι μαθητές αξιοποιήσουν την εξοικείωση που έχουν με τα κοινωνικά δίκτυα, τη χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τις τεχνικές αναζήτησης, τη χρήση λειτουργικών πακέτων γραφείου, την επεξεργασία εικόνας και ήχου, κλπ. Επίσης, θα πρέπει να αντιληφθούν την ανάγκη της ενεργού συμμετοχής, καθώς το σενάριο αφήνει περιθώρια εναλλακτικών δραστηριοτήτων· έτσι θα συμμετάσχουν στον μαθησιακό σχεδιασμό (Πόλκας & Τουλούμης, 2012: 18-20), για να οδηγηθούμε σε πιο αποτελεσματικές εκπαιδευτικές διαδικασίες (Kalantzis & Cope, 1999: 687).

Βεβαίως, βασική προϋπόθεση ήταν να παραμείνει το ίδιο Αναλυτικό Πρόγραμμα για το μάθημα των αρχαίων ελληνικών στη Β΄ Λυκείου Ομάδας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών. Οι αλλαγές που επήλθαν, από τη χρονιά 2014-15, τόσο στο περιεχόμενο όσο και στις ώρες διδασκαλίας, δημιούργησαν διαφορετικούς όρους για την εφαρμογή και οδήγησαν σε αρκετές αλλαγές, όπως θα περιγραφούν στις ανάλογες ενότητες.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Βασίλης Συμεωνίδης: «ήκομεν γὰρ ἐκκλησιάσοντες», Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία. Ρητορικά Κείμενα - Ισοκράτους «Περί Ειρήνης», Β΄ Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης.

Το σενάριο αντλεί

-

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο ακολουθεί την πορεία από τον κόσμο στο κείμενο και από το κείμενο στη λέξη. Στο τελευταίο Φύλλο Εργασίας επιχειρείται μια συνολικότερη ενασχόληση με τους ρητορικούς λόγους. Κάποιοι δραστηριότητες των Φύλλων Εργασίας χωρίζονται σε δύο ή περισσότερες ομάδες και κάποιες είναι κοινές· συνεπώς οι ομάδες των μαθητών, εφόσον είναι περισσότερες, μπορεί να δουλέψουν τις ίδιες δραστηριότητες. Στο ζήτημα αυτό υπάρχει σχετική ευελιξία να διαμορφωθούν τα Φύλλα Εργασίας με τρόπο ώστε να κλιμακωθεί η δυσκολία τους από ομάδα σε ομάδα, να διαιρεθούν οι δραστηριότητες, να συντομευτεί ο χρόνος εφαρμογής, να ανταποκριθούν στα ξεχωριστά χαρακτηριστικά που πιθανόν έχει μία τάξη.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Παιδαγωγικός σκοπός του σεναρίου είναι να οδηγήσει τους μαθητές σε χειραφετητικές πρακτικές μέσα από την *προβληματίζουσα παιδεία* (Φρέιρε, 1974: 88-97). Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκει να αξιοποιήσει στοιχεία από τις ταυτότητες των μαθητών με βάση την πολιτισμικά και κοινωνικά τοποθετημένη διδασκαλία που ζητά από τους μαθητές να συνδιαμορφώνουν το μαθησιακό περιβάλλον (Αρχάκης & Τσάκωνα, 2011: 37-53; Κουτσογιάννης, 2011: 50-55). Επίσης, επιδιώκει την *κριτική γλωσσική επίγνωση* που βοηθά σε επίτευξη εκπαιδευτικών στόχων (Μπουτουλούση, 2001: 223-229; Αρχάκης & Τσάκωνα, 2011: 191-195; Phillips & Jorgensen, 2009: 162-164).

Οι Νέες Τεχνολογίες δεν αντιμετωπίζονται εργαλειακά και δεν εκβιάζεται η χρήση συγκεκριμένων δυνατοτήτων, αλλά δίνονται εναλλακτικές δραστηριότητες που πιθανόν θα είναι πιο κοντά στις ψυχαγωγικές πρακτικές των ψηφιακών περιβαλλόντων με τα οποία είναι εξοικειωμένοι οι έφηβοι (Ζαγούρας, κ.ά., 2010: 30-31). Σε καμιά περίπτωση δεν θέλουμε να υποκατασταθεί η ζωντανή επικοινωνία και η άμεση επαφή (Χριστίδης, 1999: 191-192).

Ειδικά για τα αρχαία ελληνικά, η έλλειψη πείρας στο ζήτημα της διδασκαλίας τους με την αξιοποίηση των ΤΠΕ μας θέτει αντιμέτωπους με προβλήματα των οποίων η λύση είναι υπό συζήτηση (Πόλκας, 2011).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι στόχοι που τίθενται είναι:

- Να εμπεδωθεί ότι αφετηρία προσέγγισης ενός κειμένου είναι ο κόσμος στον οποίο αναφέρεται.
- Να ενταχθούν τα κείμενα στην ιστορική πραγματικότητα της εποχής τους.
- Να αντιληφθούν οι μαθητές τη σημασία που είχαν οι ρητορικοί λόγοι για τη λειτουργία του πολιτεύματος.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να συνειδητοποιήσουν ότι οι λύσεις σε πρακτικά πολιτικά ζητήματα που καθορίζουν τη ζωή των ανθρώπων δεν είναι προνόμιο ειδικών, ούτε υπάρχει μία μόνο λύση.
- Να συζητήσουν για πολιτικά ζητήματα που αφορούν την ενεργητική συμμετοχή σε συλλογικές διαδικασίες.
- Να διαμορφώσουν θετική στάση απέναντι στην αρχαιοελληνική γραμματεία και την σημασία που έχει η μελέτη των ρητορικών λόγων.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι στόχοι που τίθενται είναι:

- Να συνειδητοποιήσουν ότι γλώσσα είναι το κείμενο, από την κατανόηση και συνολική προσέγγιση του οποίου θα πρέπει να ξεκινούν την μελέτη του.
- Να αντιληφθούν τις βασικές δομές της αρχαίας ελληνικής.
- Να αντιληφθούν τη σημασία των ρηματικών προσώπων και την επίδρασή τους στον ψυχισμό του δέκτη.
- Να καταλάβουν ότι η μετάφραση του αρχαίου κειμένου πρέπει να βασίζεται στη γνώση του αρχαίου κόσμου.
- Να καταλάβουν ότι η νεοελληνική έχει αναλυτικότερο χαρακτήρα σε σχέση με την αρχαία και, συνεπώς, είναι αναγκαία η χρήση περιφράσεων στη μετάφραση.
- Να αντιληφθούν ότι το ύφος και οι γλωσσικές επιλογές έχουν άμεση σχέση με το πλαίσιο εντός του οποίου τοποθετείται ο λόγος.
- Να αντιληφθούν τη σχέση που έχει το λεξιλόγιο της νεοελληνικής με το λεξιλόγιο της αρχαίας.
- Να συνδέσουν στερεότυπες εκφράσεις του παρόντος με λεκτικούς τύπους της αρχαίας.

Γραμματισμοί

Στόχοι για τους μαθητές είναι:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να εντάσσουν τη γνώση της γλώσσας στη γνώση του κόσμου.
- Να εκφράσουν με πολυτροπικό χαρακτήρα τα νοήματα που προσλαμβάνουν από την ανάγνωση του κειμένου.
- Να συνδιαμορφώνουν την διδακτική πορεία δραστηριοποιούμενοι στα πλαίσια ομάδας με κοινό στόχο.
- Να αξιοποιούν κοινωνικά και πολιτισμικά στοιχεία της ταυτότητάς τους για την προσέγγιση της αρχαίας ελληνικής γραμματείας.
- Να αξιοποιήσουν κατακτημένες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με το μάθημα των αρχαίων ελληνικών και με την αξιοποίηση των ΤΠΕ.
- Να αξιοποιήσουν στοιχεία της ψυχαγωγικής ταυτότητας και πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού για σχολικούς/ μαθησιακούς σκοπούς.
- Να αξιοποιήσουν τεχνικές αναζήτησης στο διαδίκτυο και αξιολόγησης της ταυτότητας συγκεκριμένων διαδικτυακών τόπων.
- Να αξιολογήσουν τον ρόλο των ΤΠΕ ως σημειωτικών πόρων για την προσέγγιση της αρχαία γραμματείας.
- Να χρησιμοποιήσουν ψηφιακά περιβάλλοντα επικοινωνίας για σχολικούς/ μαθησιακούς σκοπούς.
- Να χρησιμοποιήσουν τις ΤΠΕ για να εκφράσουν την προσωπική τους ταυτότητα ως κοινωνικά υποκείμενα, δημιουργώντας δικά τους «κείμενα» σε ψηφιακό περιβάλλον.

Να σημειωθεί ότι ορισμένοι στόχοι, όπως να αντιληφθούν οι μαθητές τη σημασία που είχαν οι ρητορικοί λόγοι για τη λειτουργία του πολιτεύματος, εγκαταλείφθηκαν εξ αρχής, εφόσον δεν υπήρχε στην ύλη του μαθήματος η αναγκαία αρχαιογνωστική βάση, όπως προσφέρονταν από το ιστορικό πλαίσιο των λόγων «Υπέρ της Ροδίων ελευθερίας» και «Περί Ειρήνης».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διδακτικές πρακτικές

Μέσα από τις δραστηριότητες που προβλέπει το σενάριο εξυπηρετούνται και ευρύτεροι εκπαιδευτικοί στόχοι. Να αντιληφθούν οι μαθητές το σχολείο ως χώρο παιδαγωγικής ελευθερίας και δημιουργικότητας που μπορεί να νομιμοποιήσει αυτό που παραδοσιακά απαγορεύεται εξαιτίας του ανταγωνιστικού χαρακτήρα και του ατομικού ωφελιμισμού που κυριαρχεί, τη συνεργασία και την ομαδικότητα κατά τη διδακτική πράξη. Συνακόλουθα, οι μαθητές να αμφισβητήσουν την αντίληψη που ενισχύει τις ζεύξεις ανιαρό-ωφέλιμο, ευχάριστο-αναποτελεσματικό. Επίσης, να πιστέψουν ότι η κατάκτηση της γνώσης και η επίτευξη ατομικών στόχων μπορεί να γίνει αποτελεσματικότερα με συλλογική προσπάθεια.

Αν και το μάθημα – θεωρητικά – δεν έχει κυρίως γλωσσικό χαρακτήρα, η κυριαρχία των παραδοσιακών διδακτικών πρακτικών (Βαρμάζης, 2003: 41-56) και οι ασκήσεις του σχολικού βιβλίου επιβάλλουν την ενασχόληση και με γραμματικοσυντακτικά ζητήματα. Ωστόσο, στο βαθμό που γίνεται αυτό, εντάσσεται στη λογική ότι η λέξη υπάρχει μέσα στο κείμενο όχι ως αυτόνομη μονάδα, αλλά μέσα σε φράσεις το νόημα των οποίων καθορίζει και τον ρόλο της και τη μορφή της λέξης. Η ενασχόληση με τη μετάφραση γίνεται με αφετηρία την συνολική προσέγγιση και κατανόηση του κειμένου και ακολούθως αξιοποιείται υλικό από την Πύλη για τη Γλωσσική Γλώσσα, όχι για να μάθουν οι μαθητές μία «σωστή» μετάφραση, αλλά για να συναισθανθούν ότι το κείμενο μιας νεοελληνικής μετάφρασης μπορεί να λειτουργήσει αυτόνομα και ανεξάρτητα, χωρίς να υποτάσσεται στους τρόπους της αρχαίας· ότι, επίσης, η μετάφραση είναι το αποτέλεσμα μιας επίπονης ερμηνευτικής διαδικασίας με πολλές δοκιμές και ποικίλες τελικές μορφές (Κακριδής, 1966, Μαρωνίτης, 2001^α, 2001^β, 2006).

Σε σχέση με τη δομή του, το σενάριο επιτρέπει την ευελιξία στις δραστηριότητες των Φύλλων Εργασίας που μπορούν να διαιρεθούν ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες των μαθητών που θα το εφαρμόσουν και τις ομάδες που μπορεί να σχηματιστούν. Μπορεί να κλιμακωθεί η δυσκολία στα πλαίσια του ίδιου Φύλλου

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εργασίας, από ομάδα σε ομάδα, έτσι ώστε να ασχοληθούν όλοι οι μαθητές ανάλογα με τους στόχους και τις δυνατότητές τους. Η αυτενέργεια και η αναδιαμόρφωση των δραστηριοτήτων είναι κάτι θεμιτό, καθώς προβλέπονται εναλλακτικές δυνατότητες δημιουργικότητας κυρίως στην αξιοποίηση ψηφιακών περιβαλλόντων.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Συχνά οι μαθητές, όταν καλούνται να εκφράσουν γραπτά τη γνώμη τους και να απαντήσουν σε κάποια ερώτηση, στην αρχή επαναλαμβάνουν την ερώτηση ή έναν πανομοιότυπο πρόλογο. Αυτήν την αμηχανία για τον τρόπο που αρχίζουμε ένα γραπτό μπορούμε να την ξεπεράσουμε μελετώντας πιο προσεκτικά τα προοίμια των ρητορικών λόγων.

Το σενάριο έχει υπόψη του και όσα προβλέπονται για την εξέταση του μαθήματος ([Π.Δ 60/2006, αρ 15](#): 677), αλλά τα εντάσσει σε ευρύτερη οπτική αντίθετα με την περιοριστική αντίληψη του στείρου ωφελιμισμού.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο ακολουθεί τις οδηγίες του μαθήματος (ΥΠΑΙΘ, 2013) και εκμεταλλεύεται το υποστηρικτικό υλικό από την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα και από το Ψηφιακό Σχολείο. Από τη χρονιά 2014-15 άλλαξε το Αναλυτικό Πρόγραμμα του μαθήματος και οι ώρες που διατίθενται εβδομαδιαίως. Αυτό κατέστησε προβληματική τη σύνδεση του σεναρίου με τα ισχύοντα στο σχολείο. Ωστόσο, όπως φαίνεται στην εφαρμογή, υπάρχει η δυνατότητα αξιοποίησης του, αλλά με αφετηρία πλέον το προοίμιο του «Υπέρ Μαντιθέου» λόγου. Επίσης, αξιοποιήθηκε η ευελιξία και η σχετική αυτονομία των Φύλλων Εργασίας. Επιλέχθηκαν όσα ανταποκρίνονται στους νέους όρους του μαθήματος και αναδιατάχθηκαν ανάλογα σε μια προσπάθεια να υπηρετήσουν όσους δυνατόν περισσότερους από τους στόχους που τέθηκαν.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται ως μαθησιακός πόρος, αλλά και ως χώρος όπου θα απελευθερωθεί η μαθητική πρωτοβουλία και δημιουργικότητα. Οι μαθητές κατευθύνονται σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα, αλλά ωθούνται και να αυτενεργήσουν και να αναζητήσουν και μόνοι τους υλικό για να ανταποκριθούν στις δραστηριότητες. Στο σημείο αυτό έχει σημασία η επισήμανση ότι θα πρέπει να προσέχουν την ταυτότητα των ιστοσελίδων τις οποίες θα επισκεφτούν και να αξιολογούν το περιεχόμενό τους.

Επίσης, οι μαθητές θα παραγάγουν δικά τους κείμενα διαφόρων μορφών και πολυτροπικού χαρακτήρα. Αυτή η διάσταση στοχεύει στα εσωτερικά κίνητρα για να αναδειχθεί η αξία του αρχαίου κειμένου σε σχέση με τις μαθητικές ταυτότητές. Ζητούμενο, λοιπόν, είναι να έχουμε ένα αποτέλεσμα που θα εξωτερικεύει και θα δημοσιοποιήσει στοιχεία του σεναρίου και της δραστηριότητας.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ρητορικά Κείμενα, Β΄ Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης:

[Ισοκράτης, Περί Ειρήνης 1-2.](#)

[Δημοσθένης, Υπέρ της Ροδίων ελευθερίας 1-2.](#)

[Λυσίας, Υπέρ Μαντιθέου.](#)

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, Γ΄ Γυμνασίου:

[Ενότητα 4, Κείμενο «Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης» \(Ισοκράτης «Περί Ειρήνης», 19-21\)](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

[Αριστοτέλης, Ρητορική](#) [πηγή: Στο Aristotle. XXII, *The "Art" of Rhetoric*. J.H. Freese, εκδ. 1926. Loeb Classical Library. Cambridge, MA: Harvard University Press. Λονδίνο: William Heinemann Ltd. Ανατ. 1967]. [Μτφρ. Δ. Λυπουρλής. 2002. *Αριστοτέλης. Ρητορική Βιβλίο Πρώτο*. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος]. [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ιστοσελίδες

[Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#)

[Χάρτες Google](#)

[Lexigram: Θησαυρός της Ελληνικής](#) [Ελεύθερα λεξικά και εκπαιδευτικά λογισμικά].

[TimeRime](#) [Λογισμικό δημιουργίας χρονογραμμής].

[Hot Potatoes](#) [Λογισμικό δημιουργίας διαφόρου τύπου ασκήσεων].

[Pixton](#) [Λογισμικό δημιουργίας κόμικ].

[Comicstripcreator](#) [Λογισμικό δημιουργίας κόμικ].

[Photoscape](#) [Λογισμικό επεξεργασίας εικόνας].

[Wordle](#) [Ελεύθερο λογισμικό δημιουργίας συννεφόλεξων].

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Πριν από την εφαρμογή του σεναρίου φροντίζουμε να έχουμε δημιουργήσει ιστοσελίδα ή ιστολόγιο του σεναρίου με καθορισμένη τη μορφή και τη δομή που θέλουμε, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η συγκέντρωση και δημοσιοποίηση της δουλειάς των μαθητών. Το περιεχόμενο των δημοσιευμάτων ακολουθεί τη δομή του σεναρίου και αντιστοιχεί στα ερωτήματα που θα απασχολήσουν τους μαθητές. Επίσης, είναι σκόπιμο να εξασφαλιστούν εναλλακτικοί τρόποι επικοινωνίας των μαθητών με τον διδάσκοντα και δευτερευόντως μεταξύ τους, είτε μέσω e-mail, είτε μέσω κοινωνικών δικτύων. Αυτό είναι αναγκαίο, κυρίως αν το διαδικτυακό περιβάλλον που θα επιλεγεί για την εφαρμογή του σεναρίου δεν επιτρέπει στους μαθητές να μεταφορτώσουν διάφορα είδη αρχείων (εικόνας, ήχου, βίντεο, κλπ). Γενικότερα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαδικτυακά περιβάλλοντα και εργαλεία ή να έχουν εγκατασταθεί τα απαραίτητα λογισμικά στους υπολογιστές που θα χρησιμοποιήσουν οι μαθητές. Τέλος, για πρακτικούς λόγους, αν χρειάζεται, μπορεί τα κείμενα να δίνονται στους μαθητές και σε φωτοτυπία, για να διευκολύνεται η ανάγνωση χωρίς συχνές μετακινήσεις στην οθόνη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η ομαδοποίηση των ερωτήσεων και των μαθητών περιορίστηκε, επειδή η εφαρμογή βασίστηκε στο 5^ο και στο 3^ο Φύλλο Εργασίας του αρχικού/ συνταγμένου σεναρίου. Έτσι, οι ομάδες των μαθητών δουλεύουν κυρίως τις ίδιες ερωτήσεις και δραστηριότητες. Η ευελιξία και η κλιμάκωση της δυσκολίας διατηρήθηκε, όπου ήταν δυνατόν. Επίσης, διατηρήθηκαν εναλλακτικές δημιουργικές δραστηριότητες σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Ακολουθώς περιγράφονται η νέα δομή και το περιεχόμενο του σεναρίου.

1^ο Φύλλο

Το [πρώτο Φύλλο Εργασίας](#) στοχεύει στο να θυμηθούν οι μαθητές το προοίμιο από τον «Υπέρ Μαντιθέου» λόγο. Σκοπός είναι να εστιάσουν οι μαθητές στους ρητορικούς τρόπους με τους οποίους κερδίζεται η εύνοια και η προσοχή του ακροατηρίου. Έτσι, ξανατίθενται οι ερωτήσεις που απορρέουν από το εισαγωγικό σημείωμα, χωρίς να αγνοείται – φυσικά – το επικοινωνιακό πλαίσιο, δηλαδή του είδους του ρητορικού λόγου.

2^ο Φύλλο

Το [δεύτερο Φύλλο Εργασίας](#) εστιάζει στο προοίμιο (παράγραφοι, 1-2) από τον «Περί Ειρήνης» λόγο. Πρόκειται για το 3^ο Φύλλο Εργασίας του αρχικού/ συνταγμένου σεναρίου και περιλαμβάνει ερωτήσεις προσέγγισης και κατανόησης του κειμένου βασισμένες στους ρηματικούς τύπους και τα υποκείμενά του και στο νόημα. Επίσης, αξιοποιεί τις μεταφράσεις από την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. Τέλος, επαναλαμβάνει τις ίδιες ερωτήσεις όπως και το Φύλλο 1 για το προοίμιο του «Υπέρ Μαντιθέου» σχετικά με τους στόχους, τα ήθη και τα πάθη.

3^ο Φύλλο

Το [Φύλλο 3](#) είναι κομμάτι από το Φύλλο 5 του αρχικού/ συνταγμένου σεναρίου. Θέμα του είναι το προοίμιο από τον λόγο του Δημοσθένη «Περί της Ροδίων ελευθερίας». Αξιοποιούνται οι μεταφράσεις της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

και ερωτήσεις για τους στόχους των προοιμίων, τα ήθη και τα πάθη, όπως και για τα δύο άλλα προοίμια στα Φύλλα 1 και 2.

4^ο Φύλλο

Το επόμενο, [τέταρτο Φύλλο](#) είναι και αυτό μέρος από το Φύλλο 5 του αρχικού/ συνταγμένου σεναρίου. Πρόκειται για τις δραστηριότητες δύο ομάδων· από τη μία ζητιέται να επιβεβαιωθούν απόψεις του Αριστοτέλη (από την «Ρητορική» του) με αναφορές σε όσα διδάχτηκαν και από την άλλη να εξετάσει την άποψη του Πλάτωνα για την ρητορική και να συντάξει σχετική παράγραφο με αναφορές στον διάλογο «Γοργίας».

5^ο Φύλλο

Το [τελευταίο Φύλλο Εργασίας](#), μέρος από το Φύλλο 3 του αρχικού/ συνταγμένου σεναρίου, δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να ασχοληθούν με δημιουργικές δραστηριότητες πολυτροπικού χαρακτήρα. Προτείνονται, εναλλακτικά, δημιουργία κόμικ, επεξεργασία φωτογραφίας, δημιουργία ασκήσεων, κλπ.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο Εργασίας 1 (Λυσίας, «Υπέρ Μαντιθέου», 1-3)

[1] Εἰ μὴ συνήδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι.

[2] ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακεείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι.

[3] ἀξιῶ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμί τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδέν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι. πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

Λυσίας, «Υπέρ Μαντιθέου», 1-3

A και Β ομάδα

Θυμηθείτε τα είδη των ρητορικών λόγων ([Εισαγωγή](#), σ. 15-17)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Σε ποια κατηγορία κατατάσσεται ο «Υπέρ Μαντιθέου»; Πού εκφωνούνταν οι λόγοι όπως ο «Υπέρ Μαντιθέου»;
2. Ποιοι είναι οι στόχοι ενός προοίμιου (Εισαγωγή, σ. 18: ενημέρωση, εύνοια και προσοχή). Επιτυγχάνονται στο συγκεκριμένο προοίμιο; Ποιες λέξεις/ φράσεις και εκφραστικά μέσα αξιοποιούνται;
3. Θυμηθείτε τι είναι τα «Ήθη» (Εισαγωγή, σ. 20). Εντοπίστε σχετικά σημεία στο συγκεκριμένο προοίμιο.
4. Θυμηθείτε τι είναι τα «Πάθη» (Εισαγωγή, σ. 20). Εντοπίστε σχετικά σημεία στο συγκεκριμένο προοίμιο.
5. Σύμφωνα με την Εισαγωγή «οι άνθρωποι αποφασίζουν περισσότερο συναισθηματικά παρά λογικά». Αναπτύξτε σε μία παράγραφο με αιτιολόγηση την δική σας άποψη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο Εργασίας 2 (Ισοκράτης, «Περί Ειρήνης», 1-2)

[1] Ἄπαντες μὲν εἰώθασιν οἱ παριόντες ἐνθάδε ταῦτα μέγιστα φάσκειν εἶναι καὶ μάλιστα σπουδῆς ἄξια τῇ πόλει περὶ ὧν ἂν αὐτοὶ μέλλωσι συμβουλεύσειν· οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ περὶ ἄλλων τινῶν πραγμάτων ἤρμοσε τοιαῦτα προειπεῖν, δοκεῖ μοι πρέπειν καὶ περὶ τῶν νῦν παρόντων ἐντεῦθεν ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν.

[2] ἤκομεν γὰρ ἐκκλησιάσοντες περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης, ἃ μέγιστην ἔχει δύναμιν ἐν τῷ βίῳ τῶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ περὶ ὧν ἀνάγκη τοὺς ὀρθῶς βουλευομένους ἀμεινον τῶν ἄλλων πράττειν. τὸ μὲν οὖν μέγεθος ὑπὲρ ὧν συνεληλύθαμεν τηλικούτον ἐστίν.

Ισοκράτης, «Περί Ειρήνης», 1-2

Μπορείτε να δείτε το κείμενο και στο ψηφιακό σχολείο, [εδώ](#):

Α ομάδα

1. Ερωτήσεις κατανόησης με βάση τις επιλογές ρηματικών προσώπων.

1. *Ἄπαντες μὲν εἰώθασιν... μέλλωσι συμβουλεύσειν*: Ο ρήτορας επιλέγει να μιλήσει στο γ' πληθυντικό πρόσωπο.
  - ο α) Εντοπίστε τους ρηματικούς τύπους και τα υποκείμενα τους.
  - ο β) Για ποιον λόγο προτιμά να ξεκινήσει με το γ' πληθυντικό;
2. *οὐ μὴν ἀλλ'... ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν*.
  - ο α) Εντοπίστε τους ρηματικούς τύπους και τα υποκείμενα τους.
  - ο β) Εντοπίστε τη δοτική προσωπική. Για ποιον λόγο επιλέγει τη δοτική προσωπική και όχι το α' ενικό;
3. *ἤκομεν γὰρ ἐκκλησιάσοντες... τηλικούτον ἐστίν* .
  - ο α) Εντοπίστε τους ρηματικούς τύπους και τα υποκείμενα τους.
  - ο β) Για ποιον λόγο επιλέγει ο ρήτορας το α' πληθυντικό.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2. Μετάφραση

Από την [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) βρείτε τη μετάφραση της Μ.Γ. Ξανθού. Διαλέξτε και αντιστοιχίστε τέσσερις (4) φράσεις της μετάφρασης (ονοματικά ή ρηματικά σύνολα) με τα αντίστοιχα σημεία του αρχαίου κειμένου.

πχ. Όλοι όσοι ανεβαίνουν σ' αυτό εδώ το βήμα = *Ἄπαντες οἱ παριόντες ἐνθάδε*

Β ομάδα

1. Ερωτήσεις κατανόησης με βάση το νόημα

Παράγραφος 1

1. Τι συνηθίζουν να λένε όλοι;
2. Τι ισχυρίζεται ο ρήτορας ότι ταιριάζει στην παρούσα περίπτωση;

Παράγραφος 2

3. Ποιο θέμα θα συζητηθεί; Για ποιον λόγο είναι ιδιαίτερα σημαντικό; Ποια ευθύνη έχουν όσοι μιλήσουν;
4. Πώς ολοκληρώνεται το προοίμιο;

2. Μετάφραση

Από την [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) () βρείτε τη μετάφραση του Δ. Αντωνίου. Διαλέξτε και αντιστοιχίστε τέσσερις (4) φράσεις της μετάφρασης (ονοματικά ή ρηματικά σύνολα) με τα αντίστοιχα σημεία του αρχαίου κειμένου.

πχ. Όλοι όσοι παρουσιάζονται σ' αυτό το βήμα = *Ἄπαντες οἱ παριόντες ἐνθάδε*

Α και Β ομάδα

3. Θυμηθείτε τα είδη των ρητορικών λόγων (Εισαγωγή, σ. 15-17)

1. Σε ποια κατηγορία κατατάσσεται ο «Περί Ειρήνης»; Πού εκφωνούνταν οι λόγοι όπως ο «Περί Ειρήνης»;
2. Ποιοι είναι οι στόχοι ενός προοιμίου (Εισαγωγή, σ. 18: ενημέρωση, εύνοια και προσοχή). Επιτυγχάνονται στο συγκεκριμένο προοίμιο; Ποιες λέξεις/φράσεις και εκφραστικά μέσα αξιοποιούνται;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

3. Θυμηθείτε τι είναι τα «Ήθη» (Εισαγωγή, σ. 20). Εντοπίστε σχετικά σημεία στο συγκεκριμένο προοίμιο;
4. Θυμηθείτε τι είναι τα «Πάθη» (Εισαγωγή, σ. 20). Εντοπίστε σχετικά σημεία στο συγκεκριμένο προοίμιο;
5. Σύμφωνα με την Εισαγωγή «οι άνθρωποι αποφασίζουν περισσότερο συναισθηματικά παρά λογικά». Αναπτύξτε σε μία παράγραφο με αιτιολόγηση την δική σας άποψη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο Εργασίας 3 (Δημοσθένης, «Περί της Ροδίων ελευθερίας», 1-2)

[1] Οἶμαι δεῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τηλικούτων βουλευομένους διδόναι παρρησίαν ἐκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δ' οὐδεπώποθ' ἡγησάμην χαλεπὸν τὸ διδάξαι τὰ βέλτισθ' ὑμᾶς (ὡς γὰρ εἰπεῖν ἀπλῶς, ἅπαντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες μοι δοκεῖτε), ἀλλὰ τὸ πείσαι πράττειν ταῦτα· ἐπειδὴν γὰρ τι δόξη καὶ ψηφισθῆ, τότε ἴσον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει ὅσονπερ πρὶν δόξαι.

[2] ἔστι μὲν οὖν ἐν ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλιν, τὸ τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ πάλαι νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δ' ἦσθῆναι τῶ παρόντι καιρῷ· συμβήσεται γὰρ ὑμῖν, ἐὰν ἂ χρη βουλευέσθ' ὑπὲρ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας ἔργῳ μετὰ δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι.

Δημοσθένης, «Περί της Ροδίων ελευθερίας», 1-2

1. Μετάφραση

Από την [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) βρείτε τον «Περί της Ροδίων ελευθερίας», 1-2 και τις μεταφράσεις που παρατίθενται.

1. Διαλέξτε τη μετάφραση του Β. Η. Τσακατίκα και αντιστοιχίστε τέσσερις (4) φράσεις της μετάφρασης (ονοματικά ή ρηματικά σύνολα) με τα αντίστοιχα σημεία του αρχαίου κειμένου.
2. Διαβάστε τη μετάφραση των Κ. Θ. Αραπόπουλου & Ν. Γ. Κασιμάκου και σχολιάστε τη γλώσσα της.

2. Θυμηθείτε τα είδη των ρητορικών λόγων (Εισαγωγή, σ. 15-17)

1. Σε ποια κατηγορία κατατάσσεται ο «Περί της Ροδίων ελευθερίας»; Πού εκφωνούνταν οι λόγοι όπως ο «Περί της Ροδίων ελευθερίας»;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2. Ποιοι είναι οι στόχοι ενός προοιμίου (Εισαγωγή, σ. 18: ενημέρωση, εύνοια και προσοχή). Επιτυγχάνονται στο συγκεκριμένο προοίμιο; Ποιες λέξεις/φράσεις και εκφραστικά μέσα αξιοποιούνται;
3. Θυμηθείτε τι είναι τα «Ηθη» (Εισαγωγή, σ. 20). Εντοπίστε σχετικά σημεία στο συγκεκριμένο προοίμιο.
4. Θυμηθείτε τι είναι τα «Πάθη» (Εισαγωγή, σ. 20). Εντοπίστε σχετικά σημεία στο συγκεκριμένο προοίμιο.
5. Σύμφωνα με την Εισαγωγή «οι άνθρωποι αποφασίζουν περισσότερο συναισθηματικά παρά λογικά». Αναπτύξτε σε μία παράγραφο με αιτιολόγηση την δική σας άποψη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο Εργασίας 4 (Αριστοτέλης και Πλάτωνας για τη ρητορική)

Α΄ ομάδα

Επιβεβαιώστε τις απόψεις του Αριστοτέλη για τη ρητορική με αναφορές στους ρητορικούς λόγους που διδαχτήκατε

Ο Αριστοτέλης για την ρητορική:

Ας δεχτούμε λοιπόν ότι η ρητορική είναι η ικανότητα να βρίσκουμε στην κάθε επιμέρους περίπτωση τα στοιχεία που μπορούν να πείσουν. Αυτό δεν είναι έργο καμιάς άλλης τέχνης. Η καθεμιά από τις άλλες τέχνες είναι διαφωτιστική και πειστική στο συγκεκριμένο δικό της αντικείμενο· η ιατρική π.χ. στα θέματα υγείας και αρρώστιας, η γεωμετρία στις ιδιότητες των μεγεθών, η αριθμητική στους αριθμούς – έτσι και όλες οι άλλες τέχνες και επιστήμες. **Η ρητορική όμως φαίνεται ότι μπορεί να βρίσκει τα στοιχεία που μπορούν να πείθουν – για να το πούμε έτσι – σε κάθε θέμα που μας απασχολεί. Αυτό είναι και που μας κάνει να λέμε ότι η ρητορική δεν προϋποθέτει ειδικές γνώσεις για επιμέρους συγκεκριμένα θέματα.**

[...]

Ο ρητορικός λόγος λειτουργεί πειστικά με τρεις τρόπους: άλλοτε μέσω του χαρακτήρα του ρήτορα, άλλοτε μέσω της συγκεκριμένης διάθεσης που δημιουργεί στην ψυχή του ακροατή και άλλοτε με τα αποδεικτικά ή φαινομενικά αποδεικτικά επιχειρήματα που περιέχει ο ίδιος.

[...]

Το έργο, λοιπόν, της ρητορικής α) αφορά σε θέματα σαν αυτά που αποτελούν αντικείμενο των συζητήσεων μας και για τα οποία δεν διαθέτουμε άλλες τέχνες, β) επιτελείται μπροστά σε ακροατές που δεν έχουν την ικανότητα να παρακολουθούν πολλές μαζί συλλογιστικές φάσεις και να μετέχουν σε έναν συλλογισμό που το ξεκίνημα του βρίσκεται πολύ μακριά. **Σε συζήτηση**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μπαίνουν μόνο τα θέματα που φαίνεται ότι μπορούν να έχουν δύο διαφορετικές μεταξύ τους όψεις.

[...]

Αριστοτέλης, Ρητορική Βιβλίο Πρώτο. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια Δ. Λυπουρλής, 2002, Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, σελ. 136-149

Β' ομάδα

Συντάξτε μία παράγραφο για την αντίληψη που είχε ο Πλάτωνας για τη ρητορική. Αντλήστε πληροφορίες από το λήμμα στη [Βικιπαίδεια](#). και κάντε συγκεκριμένες αναφορές-τεκμηρίωση στον διάλογο [«Γοργίας»](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο Εργασίας 5 (Πολυτροπικές δραστηριότητες με ψηφιακά μέσα)

Μπορείτε να δοκιμάσετε τις δεξιότητές σας στη χρήση του υπολογιστή και να δημιουργήσετε. Διαλέξτε μία από τις τέσσερις δραστηριότητες ή εμπνευστείτε άλλη.

1. Διαλέξτε όποιο προοίμιο θέλετε. Θα ένα κόμικ με τρία-τέσσερα καρέ που θα αναπαριστούν τον ομιλητή να μιλά όπως το φαντάζεστε. Θα αξιοποιήσετε δική σας ελεύθερη μετάφραση/ διασκευή του αρχαίου κειμένου.

Αν ξέρετε κάποιο λογισμικό, μπορείτε να το χρησιμοποιήσετε. Αλλιώς... ... μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [Pixton](#). Θα πρέπει να κάνετε λογαριασμό και να χρησιμοποιήσετε γκρίκλις, επειδή δεν υποστηρίζει ελληνικά. Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε το πρόγραμμα που θα εγκαταστήσετε στον υπολογιστή από [εδώ](#)

2. Διαλέξτε όποιο προοίμιο θέλετε. Βρείτε στο διαδίκτυο εικόνες σχετικές με την εκφώνηση ρητορικών λόγων και με το περιεχόμενο του προοιμίου που διαλέξετε. Επεξεργαστείτε τρεις-τέσσερις εικόνες στις οποίες θα εισαγάγετε φράσεις από την μετάφραση του κειμένου.
3. Αν ξέρετε κάποιο λογισμικό, μπορείτε να το χρησιμοποιήσετε. Αλλιώς... ... μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [Photoscape](#), που είναι Ελεύθερο Λογισμικό/ Λογισμικό ανοιχτού κώδικα
4. Αν θέλετε και υπάρχει η δυνατότητα, ηχογραφήστε αναγνώσεις του κειμένου και δημιουργήστε βίντεο αξιοποιώντας και τις εικόνες που δημιουργήσατε.
5. Μπορείτε να δημιουργήσετε ασκήσεις αντιστοίχισης με το λογισμικό Hotpotatoes (δείτε [εδώ](#)).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

-

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο εφαρμόστηκε αμέσως μετά τις διακοπές του Πάσχα. Αν και απέμεναν περισσότερες από τρεις βδομάδες μαθημάτων, το κλίμα είχε αλλάξει με την προοπτική του τέλους και τον εξετάσεων να καθορίζει τη αρνητικά τη διάθεση των μαθητών. Επίσης, αν και αναδιαμορφώθηκαν τα Φύλλα Εργασία με βάση τη διδακτέα ύλη της χρονιάς 2014-15 δεν ήταν δυνατόν να λειτουργήσουν οι αρχαιογνωστικές προεκτάσεις που προαπαιτούσαν τη διδασκαλία εισαγωγικών σχολίων και ιστορικών δεδομένων. Ωστόσο, φάνηκε να γίνεται αντιληπτή βαρύτητα που έχουν οι στόχοι των προοιμίων και να συνδυάζονται με μαθήματα όπως η Εκθεση και η συγγραφή κατάλληλων προλόγων στα ζητούμενα κείμενα. Σε σχέση με τις δραστηριότητες που προβλέπανε αξιοποίηση ψηφιακών περιβαλλόντων και εργαλείων για τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων, κόμικς, φωτογραφιών, ασκήσεων Hot Potatoes, δεν είχαμε κάποιο ολοκληρωμένο αποτέλεσμα. Εμφανώς, εκτός από τις αλλαγές στο Αναλυτικό Πρόγραμμα που έθεσαν «εκτός ύλης» τα κείμενα με τα οποία ασχολούνταν το σενάριο, επηρέασε και το χρονικό διάστημα που έγινε η εφαρμογή, δηλαδή το τέλος του διδακτικού έτους, με αποτέλεσμα οι μαθητές να μην έχουν την ίδια διάθεση ενασχόλησης. Τέτοιες παρεμβάσεις που στοχεύουν στην ανανέωση της διδασκαλίας είναι πιο αποτελεσματικές στην αρχή της σχολικής χρονιάς.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Kalantzis, M. & Cope, B. 1999. «Πολυγραμματισμοί: επανεξέταση του τι εννοούμε ως γραμματισμό και τι διδάσκουμε ως γραμματισμό στα πλαίσια της παγκόσμιας πολιτισμικής πολυμορφίας και των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας». Στο Α. Φ. Χριστίδης (επιμ.), «Ισχυρές» και «ασθενείς» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού». Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου, Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 680-695.

Phillips, L. & M. W. Jorgensen, 2009. *Ανάλυση Λόγου, Θεωρία και Μέθοδος*. Αθήνα: Παπαζήσης, 162-164.

Αρχάκης, Α. & Β. Τσάκωνα. 2011. *Ταυτότητες, Αφηγήσεις, και Γλωσσική Εκπαίδευση*, Αθήνα: Πατάκης, 191-195.

Βαρμάζης, Ν. Δ. 2003. *Διδακτική των αρχαίων ελληνικών*. Αθήνα: Πατάκης, 57-60, 74-78.

Ζαγούρας, Χ., Β. Δαγδιλέλης, Β. Κόμης, Δ. Κουτσογιάννης, Χ. Κυνηγός & Ψύλλος Δ. 2010. *Επιμορφωτικό Υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, τεύχος 1: γενικό μέρος, Α΄ έκδοση*. Πάτρα.

Κακριδής, Ι. Θ. 1966. *Το μεταφραστικό πρόβλημα*. Αθήνα: Η βιβλιοθήκη του φιλολόγου.

Κουτσογιάννης, Δ. 2011. *Εφηβικές πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού και ταυτότητες*. Θεσσαλονίκη, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, σελ. 50-58.

Μαρωνίτης, Δ. Ν. 2001^α. «Ενδογλωσσική ανισοτιμία». Στο Α. Φ. Χριστίδης & Μ. Θεοδοροπούλου (επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 291-294.

Μαρωνίτης, Δ. Ν. 2001^β. [*Κατεβάστε τους αρχαίους από το εικονοστάσι*](#). Το Βήμα, 7/4/2011. [15/12/2013]

Μαρωνίτης, Δ. Ν. 2006. «Η περιπέτεια της ενδογλωσσικής μετάφρασης και η εκπαιδευτική της αξία». Στο Β. Τσάφος (επιμ.), *Πανελλήνια Ένωση Φιλολόγων*,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην μόνιμια της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Μεταίχμιο, 41-45.

Μπουτουλούση, Ε. 2001. «Γλώσσα και γλωσσική επίγνωση». Στο Α.Φ. Χριστίδης & Μ. Θεοδοροπούλου (επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 223-229.

Πόλκας, Α. & Κ. Τουλούμης. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη, και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 18-22. [18/12/2013].

Πόλκας, Α. 2011. ΤΠΕ και διδασκαλία των κλασικών γλωσσών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση των χωρών Αγγλία, Γερμανία, Γαλλία και Ιταλία. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. [18/12/2013].

Τσάφος, Β. 2004. *Η διδακτική της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας και Γλώσσας. Για μια εναλλακτική μαθητεία στον αρχαίο κόσμο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

ΥΠΑΙΘ, 2013. *Οδηγίες για τη διδασκαλία μαθημάτων του Γενικού και του Εσπερινού Γενικού Λυκείου*. [1/10/2013].

Φρέιρε, Π. 1974. *Η αγωγή του καταπιεζόμενου*. Αθήνα: Ράππα.

Χριστίδης, Α. Φ. 1999. «Γλώσσα και νέες τεχνολογίες». Στο Α. Φ. Χριστίδης, *Γλώσσα, Πολιτική, Πολιτισμός*. Αθήνα: Πόλις, 189-196.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ